

Vergaderjaar 2019–2020

34 970

EU-voorstel: mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – bestrijding van online-desinformatie: een Europese benadering COM(2018)236¹

I

BRIEF VAN DE VICEVOORZITTER VAN DE EUROPESE COMMISSIE, DE HEER MAROŠ ŠEFČOVIČ EN HET LID VAN DE EUROPESE COMMISSIE, DE HEER THIERRY BRETON

Aan de voorzitters van de vaste commissies voor:

- Justitie en Veiligheid
- Economische Zaken en Klimaat/Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis van de Koning

c.c. de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Brussel, 4 februari 2020

De Commissie dankt de Eerste Kamer voor haar brief van 28 oktober 2019 waarin zij verschillende vragen voorlegt over «de bestrijding van online-desinformatie (COM(2018) 236 final). Deze brief is een vervolg op de brieven van de Eerste Kamer van 16 juli 2018 en 13 maart 2019, die vragen bevatten over hetzelfde onderwerp.

De Commissie waardeert de belangstelling die de leden van de PVV-fractie tonen voor deze kwestie. Graag verwijst zij de Eerste Kamer naar de bijlage bij dit schrijven, waarin zij nadere uitleg verschaft over de vragen en opmerkingen in de brief van 28 oktober 2019.

De Commissie hoopt dat met dit antwoord voldoende is ingegaan op de vragen en punten van zorg van de Eerste Kamer en kijkt ernaar uit de politieke dialoog in de toekomst voort te zetten.

Maroš Šefčovič
Vice-voorzitter

Thierry Breton
Lid van de Commissie

¹ Zie dossier E180014 op www.europapoort.nl

BIJLAGE

De Commissie zal hieronder graag nader ingaan op de vragen en kwesties die aan de orde zijn gesteld in de brief van 28 oktober 2019:

1. «Op Europees niveau is een klankbordgroep (Sounding Board) samengesteld waarin vertegenwoordigers van pers, omroepen, maatschappelijk middenveld, factcheckers en individuele onderzoekers zitting hebben². Deze klankbordgroep heeft geadviseerd over de Gedragscode. Kan de Europese Commissie aangeven hoe deze klankbordgroep is geselecteerd en op basis van welke criteria?»

Antwoord:

Een van de acties in de mededeling «Bestrijding van online-desinformatie» was het bijeenroepen van een multistakeholderforum over desinformatie om een gedragscode op basis van zelfregulering te ontwikkelen ter bestrijding van online-desinformatie.

Het multistakeholderforum bestond uit twee subgroepen: de werkgroep en de klankbordgroep.

De werkgroep omvatte vertegenwoordigers van onlineplatforms, de reclamesector en adverteerders, m.a.w. de partijen die nodig zijn om specifiek beleid vast te stellen ter bestrijding van desinformatie op basis van zelfregulering. Als zodanig was zij belast met het opstellen van de gedragscode betreffende desinformatie.

De klankbordgroep, die factcheckers en vertegenwoordigers van de academische wereld, de media en organisaties uit het maatschappelijk middenveld omvatte, had een adviserende functie. Zij heeft een advies over de gedragscode beoordeeld en goedgekeurd.

Er zij op gewezen dat in de mededeling van de Commissie van 28 april 2018 een zeer korte termijn werd gelaten voor het bijeenroepen van het forum, dat op 29 mei zijn eerste vergadering hield. Het was van essentieel belang te zorgen voor een snel en efficiënt proces. Bij de selectie van de leden van het multistakeholderforum bouwde de Commissie dan ook voort op de ervaring die werd opgedaan met de groep van deskundigen op hoog niveau die zij eind 2017 heeft opgericht. Het doel was te zorgen voor een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden, alsook voor inclusiviteit, deskundigheid en efficiëntie.

De Commissie heeft derhalve de meest representatieve handels- en beroepsverenigingen uitgenodigd om een kandidaat voor deelname aan de klankbordgroep aan te wijzen: de European Publishers Council (EPC)³, de Association of European Radios (AER). De European Magazine Media Association (EMMA), de European Newspaper Publishers» Association (ENPA), News Media Europe (NME). de European Broadcasting Union (EBU), de Association of Commercial Television in Europe (ACT), de European

Federation of Journalists (EFJ), de European Consumer Organisation (BEUC), en het International Fact-Checking Network (IFCN). De mate waarin zij de betreffende sector vertegenwoordigden en dus de noodza-

² Kamerstukken I 2018/19, 34 970, E, blz. 6.

³ Niet te verwarren met het European Policy Centre (EPC), genoemd in voetnoot 5 van de brief van de Eerste Kamer.

kelijk adviesfunctie zouden kunnen vervullen, was het belangrijkste criterium voor de selectie van deze organisaties.

De aanwezigheid van vertegenwoordigers van de academische wereld en de onderzoeksgemeenschap werd gewaarborgd na een oproep tot het indienen van blikken van belangstelling aan 27 deskundigen die ofwel aan de groep op hoog niveau hadden deelgenomen, ofwel een in februari 2018 gehouden colloquium over desinformatie hadden bijgewoond. De Commissie heeft de vertegenwoordigers van de academische wereld gekozen op basis van drie criteria: genderevenwicht, geografische dekking en technische deskundigheid.

2. «In deze klankbordgroep neemt een aantal organisaties deel⁴ dat zelf gefinancierd wordt of betrokken is bij partijen die een politiek-activistisch belang hebben hij de beïnvloeding van de opzet van een Europese aanpak van desinformatie, in het bijzonder de betrokkenheid van de Open Society Foundations (hierna: OSF) van politiek-activist /financier George Soros: zo wordt IFCN Poynter gefinancierd door OSF⁵, is het Open Society European Policy Institute deelnemer in het EPC⁶ en is het Open Society Initiative for Europe betrokken bij het EFJ⁷. Kan de Europese Commissie aangeven hoe zij omgaat met de beïnvloeding door deze politiekactivistische netwerken op adviezen over de Gedragscode?»

Antwoord:

Het multistakeholderforum was een onafhankelijke, zelfregulerende instantie met duidelijk omschreven taken: de werkgroep heeft de gedragscode opgesteld; de klankbordgroep had een raadgevende functie en bracht een advies over de code uit toen deze werd goedgekeurd.

De in de klankbordgroep vertegenwoordigde beroeps- en beroepsverenigingen werd verzocht hun vertegenwoordigers aan te wijzen zodat de klankbordgroep aan de hand van hun standpunten en adviezen haar adviesfunctie kon vervullen.

De Europese Commissie heeft het forum voorgezeten en gefungeerd als facilitator van dit proces. Zij ondersteunde de organisatie en het werk van het forum opdat de gedragscode uiterlijk in oktober 2018 kon worden aangenomen.

De opstelling van de code valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de werkgroep, die het advies van de klankbordgroep niet heeft gevolgd.

3. «Acht zij het wenselijk dat politiekactivistische netwerken invloed kunnen hebben op een gedragscode die gebruikt kan worden tegen hun politieke opposanten?»

Antwoord:

De praktijkcode bevat beleid ter voorkoming van desinformatie, dat bedoeld is om te worden toegepast op alle actoren die gebruikmaken van de onlinediensten van de ondertekenaars, ongeacht hun politieke oriëntatie.

⁴ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53447

⁵ <https://www.poynter.org/major-funders/>

⁶ <http://epc.eu/en/members>

⁷ <https://europeanjournalists.org/Partners/>

4. «Kan de Europese Commissie uitsluiten dat de Gedragscode middels dergelijke beïnvloeding een politiek instrument zal worden?»

Antwoord:

Zoals in het antwoord op de vorige vraag is opgemerkt, zijn de beleidsmaatregelen waartoe de ondertekenaars van de gedragscode zich hebben verbonden, bedoeld om zonder discriminatie van toepassing te zijn op alle actoren die de voorwaarden van een dergelijk beleid schenden.

5. «Kan de Europese Commissie tevens aangeven hoe gelet op voorgaande sprake kan zijn van een «netwerk van onafhankelijke factcheckers» als politiek-activistische netwerken, zoals de OSF, direct en indirect invloed kunnen uitoefenen op de opzet van dit plan?

Antwoord:

De Commissie heeft netwerkvorming tussen Europese organisaties van onafhankelijke factcheckers enkel gefaciliteerd door de infrastructuur voor grensoverschrijvende samenwerking en informatie-uitwisseling aan te bieden. De Commissie verleent geen financiële steun voor individuele factcheck-activiteiten en oefent geen enkele controle uit op de redactionele lijn van de betrokken organisaties.

6. «Kan zij aangeven in hoeverre in dit verband dan sprake is van onafhankelijkheid?»

Kan de Europese Commissie aangeven op welke manier gewaarborgd wordt dat factcheckers onafhankelijk van overheden én van politiek-activistische organisaties/netwerken kunnen opereren?»

Antwoord:

Zoals vermeld in de mededeling van de Commissie, vormen factcheckers een integraal onderdeel van de mediawaardeketen; zij controleren en beoordelen de geloofwaardigheid van inhoud op basis van feiten en bewijsmateriaal. Zij analyseren ook de bronnen en processen voor de creatie en de verspreiding van informatie. De geloofwaardigheid van factcheckers hangt af van hun onafhankelijkheid en hun naleving van strenge ethische en transparantieregels. Een dicht netwerk van sterke en onafhankelijke factcheckers is een wezenlijk vereiste voor een gezond digitaal ecosysteem. Factcheckers moeten werken op basis van strenge normen. Het International Fact-Checking Network heeft een Code of Principles vastgesteld, die dergelijke normen bevat.